

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de waarnemend statengriffier J.R. Loggen M.Sc.
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

E.R. Engelman

BEL/NRL

Doorkiesnummer (023) 514 3985
engelmane@noord-holland.nl

INGEKOMEN 23 SEP. 2015

1 | 9

Betreft: Rapporten inzake de toekomst van Goois Natuurreservaat en de uitgangspunten van Gedeputeerde Staten ten aanzien van deze toekomst

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) informeren wij u dat wij op 15 september jl. hebben kennisgenomen van het rapport "*Gebed Zonder End?*" van de heer prof. dr. P. Winsemius, en van het rapport "*De Toekomst van het GNR*" van de heer M.J. Adriani. Deze rapporten, die als bijlagen zijn bijgevoegd, gaan in op de mogelijkheden voor een nieuw organisatiemodel voor het Goois Natuurreservaat (GNR). De provincie Noord-Holland neemt als participant deel aan het Dagelijks en Algemeen Bestuur (DB en AB) van het GNR.

In voorliggende brief reageren wij op de belangrijkste conclusies en voorstellen van de twee rapporten met onze uitgangspunten voor het vervolg van het besluitvormingstraject over de toekomst van het GNR. Onze reactie vloeit daarbij voort uit ons coalitieakkoord. De definitieve besluitvorming ten aanzien van een verandering van de statuten en participantenovereenkomst van het GNR en de rol die de provincie hierbij heeft, is in eerste instantie een bevoegdheid van het DB en AB van het GNR, en vervolgens van elk van de participanten in het GNR, waaronder de provincie. Besluiten over wijzigingen in de statuten en de participantenovereenkomst leggen wij t.z.t. aan uw Staten voor.

Deze brief gaat op de eerste plaats in op de plannen van het DB van GNR voor een voorgenomen samenwerking met het Provinciaal Waterleidingsbedrijf (PWN) (paragraaf 1). De presentatie van deze plannen vormen de aanleiding voor de twee betreffende rapporten. Vervolgens worden beide rapporten samengevat (paragraaf 2 en 3). Vervolgens treft u onze uitgangspunten aan ten aanzien van de bestuurlijke besluitvorming over de toekomst van het Goois Natuurreservaat (paragraaf 4). Ten slotte beschrijven wij het vervolg van

Verzenddatum

23 SEP. 2015

Kenmerk

679625/679673

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 3
Haarlem [2012 HR]
www.noord-holland.nl

dit besluitvormingsproces (paragraaf 5), en lichten wij de stand van zaken toe van de voorgenomen uittreding van Amsterdam (paragraaf 6).

1. Voorgenomen samenwerking met PWN

Het GNR is met name door haar kleinschaligheid en de grote mate van afhankelijkheid van overheidssubsidies, een kwetsbare organisatie. Dit is reeds geconstateerd in de Agenda Groen (2013). Om de kwetsbaarheid van de organisatie op termijn in te perken, heeft het DB in 2014 een studie laten uitvoeren met welke partner het GNR strategisch kan samenwerken. Hiervoor is een aantal partners benaderd en vergeleken, waaruit PWN als meest geschikte samenwerkingspartner naar voren is gekomen.

1.1 Beoogde samenwerking met PWN

Voor de strategische samenwerking met PWN heeft het DB een aantal organisatiemodellen laten uitwerken. In januari 2015 heeft het DB het voorkeursmodel van de samenwerking met PWN gepresenteerd. Dit model bestaat uit:

- 1) het onderbrengen van het volledige GNR-personeel bij PWN, m.u.v. de directeur-rentmeester die in dienst blijft bij het GNR. Het onderbrengen van personeel bij PWN zou schaalvoordelen dienen op te leveren waaraan een taakstellende besparing van € 250.000,- is gekoppeld. Omdat het GNR de omvang van de werkzaamheden die vallen onder natuurbeheer (de zgn. groene taken) niet wil beperken, zou deze besparing gerealiseerd moeten worden door een halvering van staf- en administratieve functies (de zgn. witte taken);
- 2) het toetreden van PWN tot het DB en AB met een jaarlijkse participantenbijdrage van € 190.000,-. Met deze bijdrage zou PWN het verlies aan inkomsten voor het GNR kunnen opvangen als gevolg van de mogelijke uittreding van de gemeente Amsterdam uit het GNR;
- 3) de identiteit en zelfstandigheid van het GNR blijven gewaarborgd. Dat betekent dat het DB en AB autonoom besluiten kunnen blijven nemen.

1.2 Weerstand tegen samenwerking

De voorgenomen samenwerking met PWN heeft geleid tot veel weerstand bij sommige betrokkenen bij het GNR, die de voorgenomen samenwerking interpreteerden als een overname van het GNR door PWN. Een aantal particulieren heeft zich verenigd in de Vrienden van het GNR (VGNR) – overigens niet te verwarren met de reeds langer bestaande organisatie Vrienden van het Gooi. In het voorjaar van 2015 heeft VGNR frequent de media gezocht om haar standpunten duidelijk te maken.

2. Rapport 'Gebed zonder end' van dhr. Winsemius

Naar aanleiding van de hiervoor genoemde weerstand heeft het DB afgelopen voorjaar besloten om dhr. Winsemius te vragen een verkenning uit te voeren waarin de volgende punten zijn verwerkt:

- 1) een analyse van het ontwerpplan (over de samenwerking met PWN) en van de zorgen die daarvoor zijn ontstaan in de regio;
- 2) een verkenning van mogelijke alternatieven, waarin de ideeën van medewerkers en partners worden meegenomen; en
- 3) een oordeel over of alternatieven een bijdrage kunnen betekenen in het vraagstuk van de toekomstmogelijkheden van GNR.

2.1 Conclusies rapport van dhr. Winsemius

Enkele belangrijke conclusies uit het rapport:

- 1) De participantenbijdragen zijn "sinds jaren" onveranderd gebleven;
- 2) De gewenste, taakstellende besparing van € 250.000,- wordt niet gerealiseerd door alleen een halvering van de staf- en administratieve functies;
- 3) De Gooi-gemeenten zouden als GNR-participanten "voor een dubbeltje op de eerste rang zitten". Uit het gemeentefonds ontvangen deze gemeenten namelijk jaarlijks middelen ter compensatie van de beheerkosten van hun gronden.
- 4) De bestendigheid van de relatie met de Nationale Postcode Loterij (NPL) is, in het licht van de voorgenomen samenwerking met PWN, onvoldoende onderzocht. De NPL is een belangrijke partner van het GNR en staat kritisch tegenover een samenwerking tussen GNR en PWN;
- 5) Het is zaak dat de inwoners en bedrijven in het Gooi intensiever worden betrokken bij het GNR, onder meer via actieve fondsenwerving;
- 6) Er is een breed draagvlak voor de aanstelling van een onafhankelijke voorzitter. Daarnaast wordt er de overweging gedaan om het DB en AB samen te voegen tot een enkelvoudig bestuur, en dit bestuur uit te breiden met twee inhoudelijk deskundigen op het gebied van natuurbeheer en financiën.

2.2 Opties voor organisatievormen

Dhr. Winsemius heeft in zijn rapport een aantal organisatievormen uitgewerkt dat een antwoord kan geven op met name de financiële problematiek van het GNR. Hieronder worden deze vormen kort beschreven.

a) Nuloptie: verhoging van de participantenbijdragen

Om de financiële problematiek op te lossen verhogen de participanten hun jaarlijkse bijdragen. Bij deze optie zal het GNR ook het verlies aan financiële middelen door de voorgenomen uittreding van Amsterdam volledig moeten opvangen (zie paragraaf 5).

b) Samenwerking met PWN

Deze optie bestaat uit de plannen voor een strategische samenwerking met PWN die het DB jongstleden januari gepresenteerd heeft. Het levert een verminderde kwetsbaarheid op van het GNR, meer deskundigheid en meer inkoopkracht. Deze optie kan nadelige consequenties hebben voor de relatie tussen GNR en NPL met als gevolg dat de financiële bijdrage van NPL kan komen te vervallen.

c) Samenwerking met andere partners

Hiermee doelt Winsemius op een samenwerking met Natuurmonumenten, dat grote delen van het nabijgelegen Vechtplassengebied beheert. Alle voordelen die onder punt b) weergegeven zijn, kunnen ook gerealiseerd worden bij samenwerking met Natuurmonumenten. Als gevolg van de fysieke nabijheid van Natuurmonumenten kan de samenwerking een meerwaarde hebben op het gebied van uitruil van gronden en optimaal gebruik van gebouwen. Overigens is niet duidelijk in hoeverre Natuurmonumenten daadwerkelijk bereid is deze samenwerking vorm te geven of te concretiseren. Binnen kringen van het GNR bestaat ook “de vrees voor een overname” door Natuurmonumenten.

d) Fondsenwerving

Deze optie gaat uit van een actieve fondsenwerving. Op basis van een dichtbevolkt en relatief welvarende omgeving als het Gooi, schat dhr. Winsemius een toename van de jaarinkomsten van minimaal € 350.000,-.

e) Plusoptie

Deze optie bestaat uit elementen van de bovengenoemde organisatievormen in de zin van een verhoging van de participantenbijdragen, een gerichte samenwerking met PWN en/of Natuurmonumenten en een actieve fondsenwerving. Onder een gerichte samenwerking wordt een samenwerking verstaan op bepaalde organisatieonderdelen. Er is hierbij geen sprake meer van een overgang van het GNR-personeel naar de samenwerkingspartner.

2.3 Advies van dhr. Winsemius

Dhr. Winsemius heeft op basis van zijn opdracht, geen voorkeur uitgesproken voor een van de organisatievormen. Hierbij is wel de mogelijkheid geschetst om voor de kortere termijn een interim-voorzitter te benoemen die als kwartiermaker met mandaat van het DB,

de uitwerking van besluiten inzake de toekomst van het GNR kan begeleiden.

3. Rapport 'De Toekomst van het GNR' van dhr. Adriani

Nadat dhr. Winsemius zijn verkenning over het GNR eind mei jl. heeft gepresenteerd, heeft dhr. M. Adriani (scheidend wethouder van Naarden en DB-lid van GNR) afgelopen zomermaanden een vervolgonderzoek uitgevoerd. Hierbij is de financiële en maatschappelijke haalbaarheid onderzocht van de opties die dhr. Winsemius heeft beschreven. Het rapport "*De Toekomst van het GNR*" is op 27 augustus jl. gepresenteerd aan het DB van het GNR.

3.1 Conclusie rapport van dhr. Adriani: Werken aan een robuuste organisatie

In het rapport wordt geconstateerd dat er (onder vrienden en personeel) geen draagvlak is voor het overbrengen van personeel naar een samenwerkingspartner, omdat men vreest voor de zelfstandigheid van het GNR. Het rapport stelt als alternatief voor om te werken aan een robuuste organisatie, waarbij de omgeving van het GNR (bestaande uit de Vriendengroepen en samenwerkingspartners) nauw betrokken wordt. In dit model is het wel mogelijk om te komen tot meer incidentele samenwerkingsverbanden met PWN of Natuurmonumenten, maar een strategische samenwerking tussen GNR en PWN behoort niet meer tot de opties. De partijen die voor de verkenning gesproken zijn, zouden geen voorstander zijn van deze samenwerking.

Het rapport presenteert de robuuste organisatie in principe als enige alternatief. Deze robuuste organisatie zou zich dan kenmerken door de volgende aspecten:

- 1) De uitvoering van de primaire taken, de voorbereiding en de uitvoering en de bedrijfsvoering, dient te worden versterkt. Onder de primaire taken worden onder meer natuurbeheer en beleids- en gebiedsontwikkeling verstaan;
- 2) De zichtbaarheid van GNR moet in brede zin worden versterkt;
- 3) Het HRM-beleid dient te worden versterkt;
- 4) Voor meerdere organisatieonderdelen, zoals ICT, juridische advisering en aansturing vanuit management, is becijferd dat deze versterking behoeven. Om deze versterking door te voeren dient de jaarbegroting structureel met € 975.000,- toe te nemen;
- 5) Dit bedrag dat nodig is voor de versterking, zou voor rekening komen van de participanten. Er wordt dan ook uitgegaan uit dat de structurele toename van de GNR-jaarbegroting volledig gedragen wordt door de participanten. Hierbij wordt in een voetnoot aangegeven dat `de

provincie niet direct leek klaar te staan om naar rato het verschil (t.b.v. de versterking) te vullen”;

- 6) Fondsen- en donateurswerving dient een kernactiviteit binnen de robuuste organisatie te zijn;
- 7) Implementatie van een nieuw bestuursmodel. In dit model bestaat het DB uit:
 - a) de directeur-rentmeester;
 - b) gedeputeerde en wethouders van de participanten;
 - b) een onafhankelijk voorzitter;
 - c) (onafhankelijke) experts op het gebied van financiën en natuurbeheer;

4. Onze uitgangspunten bij de toekomst van het GNR

Als reactie op beide rapporten nemen wij in het komende besluitvormingstraject van het DB over de toekomst van het GNR, ten aanzien van onderstaande onderwerpen, de volgende uitgangspunten in.

4.1 Fixatie van participantenbijdrage

In beide rapporten wordt de optie beschreven dat de participanten hun jaarlijkse bijdragen verhogen, opdat het GNR kan groeien naar een robuuste organisatie. De jaarlijkse bijdrage aan het GNR van de provincie is ongeveer € 500.000,-. Daarbovenop ontvangt het GNR nog een SNL-subsidie voor het natuur- en landschapsbeheer.

Implementatie van deze optie kan een toename betekenen van onze huidige bijdrage. Wij zijn niet voornemens hieraan gevolg te geven. In principe zijn wij er voorstander van dat natuurbeherende organisaties minder afhankelijk zijn van overheidssubsidies, en dat zij meer private middelen genereren. Vanuit die visie hebben wij in het kader van de bestuurlijke besluitvorming van het GNR, het besluit genomen om de participantenbijdrage te fixeren op maximaal € 510.000,-, en dit bedrag te laten vastleggen in de nieuw op te stellen participantenovereenkomst van het GNR. Het bedrag is gebaseerd op de jaarbegroting van het GNR voor 2016 waarin onze participantenbijdrage is geschaald op € 509.790,-. Daarnaast willen wij met het GNR en de andere participanten bekijken welke andere mogelijkheden er zijn om de financiële problematiek van het GNR structureel op te lossen.

Ons voornemen betekent dat wij onze participantenbijdrage niet langer willen bepalen aan de hand van een percentage van het exploitatietekort van het GNR. Momenteel is onze bijdrage gebaseerd op de verdeelsleutel die is vastgesteld in de nu geldende participantenovereenkomst tussen de provincie, de Gooise gemeenten en de gemeente Amsterdam. Conform deze verdeelsleutel draagt de

provincie nu jaarlijks voor 25 procent van het exploitatietekort van het GNR bij. De provinciale bijdrage ligt de laatste jaren rond de € 500.000,-. Het nadeel van deze constructie is echter, dat het een 'open-einde-regeling' is; het bestuur van het GNR bepaalt immers zelf zijn begroting en daarmee ook de omvang van het exploitatietekort. Een dergelijke wijze van financieren past niet langer binnen de door ons gewenste relatie met ontvangers van subsidie.

4.2 Toekomstige organisatie van het GNR

Met het oog op de financiële en bedrijfsmatige continuïteit van het GNR geven wij de voorkeur aan een strategische samenwerking. Wij verwachten dat een dergelijke samenwerking resulteert in structurele schaalvoordelen voor het GNR, en hiermee financiële problemen kan wegnemen voor de langere termijn. In het andere geval zal de bijdrage van gemeenten moeten toenemen.

4.3 Overdracht van voorzitterschap

Dhr. Winsemius doet het voorstel om een interim-voorzitter de uitwerking te laten begeleiden van het DB in het kader van de toekomst van het GNR. Deze functionaris zou dan in de plaats komen van de provincie. Na voltooiing van het transitietraject wordt het DB geleid door een onafhankelijke voorzitter.

Deze suggestie sluit aan op onze visie. In ons collegeakkoord hebben wij aangegeven het voorzitterschap van het GNR te willen overdragen. De reden om het voorzitterschap over te dragen aan een onafhankelijke partij, is dat wij het probleem van de "dubbele pet" als voorzitter (en daarmee als boegbeeld van het GNR) en als subsidiënt willen oplossen. Onze ervaring is dat deze twee functies met elkaar op gespannen voet kunnen staan, en dat dit kan leiden tot ongemakkelijke situaties. Onze ambitie om het voorzitterschap over te dragen hebben wij in de vergadering van het DB van mei jl. geëffectueerd. De portefeuillehouder treedt namelijk niet meer op als voorzitter van het GNR-bestuur. In het licht hiervan hebben wij besloten om het voorstel te agenderen bij het DB en AB van het GNR voor het wijzigen van Artikel 10a van de statuten van het GNR. Dit artikel schrijft nu voor dat "de voorzitter van het Algemeen Bestuur wordt in de eerste vergadering van de zittingsperiode, die gelijkloopt met die van Provinciale Staten, gekozen door het Algemeen Bestuur uit de door Provinciale Staten van Noord-Holland aangewezen leden van dat bestuur. Hij/zij is tevens voorzitter van het Dagelijks Bestuur." Voor de uitwerking van dit voorstel hebben wij de portefeuillehouder Natuur gemandateerd.

Het voorstel voor de gewijzigde statuten van het GNR leggen wij ter besluitvorming t.z.t. aan u voor.

4.4 Voorkeur voor deskundigenbestuur met Raad van Commissarissen

De suggestie om het huidige bestuur uit te breiden met twee inhoudelijke deskundigen op het gebied van natuurbeheer en financiën, juichen wij toe. In aanvulling hierop voorzien wij onszelf in dit te implementeren bestuursmodel een meer afstandelijke positie ten opzichte van het bestuur. Een nieuw te introduceren Raad van Commissarissen kan een goed orgaan zijn om onze nieuwe rol in te vullen. Hiermee zou ook het huidige, niet-duale bestuursmodel worden verlaten met een algemeen bestuur bestaande uit raads- en Statenleden.

Onze voorkeur ten aanzien van het nieuwe bestuur zullen wij uitdragen binnen het GNR in de voorbereiding op de besluitvorming over de toekomst van het GNR.

5. Vervolg van besluitvormingsproces over toekomst van GNR

Naar verwachting neemt het DB van het GNR op 17 september a.s. een besluit over het rapport van dhr. Adriani. Wij verwachten dat het DB in deze vergadering een voorstel krijgt om in te stemmen met een nadere uitwerking van de punten waaruit een robuuste organisatie zou moeten bestaan zoals dhr. Adriani heeft beschreven. In de afweging van ons standpunt zullen wij bovenstaande lijn integraal meenemen.

6. Stand van zaken van aangekondigde uittreding van Amsterdam

Parallel aan bovengenoemde ontwikkelingen ten aanzien van de toekomst van het GNR loopt momenteel ook het gerechtelijke proces over de voorgenomen uittreding van de gemeente Amsterdam.

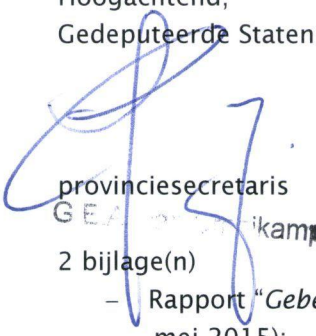
In 2012 heeft Amsterdam aangegeven om uit het GNR te willen treden. De reden hiervan is dat Amsterdam de bijdrage aan GNR wil gebruiken voor natuurbeheer dichtbij huis. De andere participanten zijn van mening dat vele duizenden Amsterdammers in het reservaat van het GNR recreëren, en dat Amsterdam daarmee wel een belang heeft bij een goed onderhoud van dit reservaat.

Het geschil loopt nu bij de Hoge Raad. Een uitspraak in deze zaak staat gepland voor januari 2016. Wanneer Amsterdam groen licht krijgt om uit te treden, zal dit – naar verwachting – gepaard gaan met een afkoopsom.

Een afschrift van deze brief sturen wij op aan het GNR en aan de participanten die in het GNR zitten.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en zijn graag bereid, indien u dat wenst, tot een nadere toelichting aan uw Staten.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
GEA S. J. Kamp

voorzitter
J.W. Remkes

2 bijlage(n)

- Rapport "*Gebed zonder end*" van dhr. prof. dr. P. Winsemius (28 mei 2015);
- Rapport "*De Toekomst van het GNR*" van dhr. M.J. Adriani (27 augustus 2015)